

„GOD SAVE THE KING!” – KIRÁLYKORONÁZÁS LONDONBAN

BEKE-MARTOS JUDIT



Az MTA-ELTE Jogtörténeti
Kutatócsoport (ELKH) blogja

A SZERZŐ:

DR. BEKE-MARTOS JUDIT

Az MTA-ELTE

JOGTÖRTÉNETI KUTATÓCSOPORT

TUDOMÁNYOS MUNKATÁRSA

JUDIT.BEKE-MARTOS@RUB.DE

2023. május 15.

2023. május 6-án a londoni westminsteri apátságban megkoronázták az új angol uralkodót, III. Károly királyt. A nap eseményei, a 2012-ben épített arany hintóban megtett út az apátsághoz, a koronázási szentmise, a koronázási menet vissza az apátságtól a Buckingham palotába, a királyi család megjelenése a palota erkélyén teljes koronázási díszben a 21. században rendkívül idejétmúltnak és tulajdonképpen nevetségesnek tűnhet. Mégis a majd egy évezredes hagyományra visszatekintő angol király koronázása nem pusztá pompás ceremónia és a lakosság szórakoztatására alkalmas program, hanem alkotmányos jelentőséggel bíró esemény, mely több szempontból is különleges és eltérő a még fennálló európai monarchiák uralkodóváltási aktusaitól is.

Mivel az Egyesült Királyság-nak a mai napig nincsen egységes írott alkotmánya, hanem az íratlan, évszázadok során fejlődött történeti alkotmányát tekinti az államszerkezet alapjának, az uralkodó megkoronázása, az

uralkodói felségjogok szabályszerű átruházása alkotmányos jelentőségű. Az angol korona öröklési rendjét az 1689-es Bill of Rights határozta meg.¹ Ezt kiegészítendő, az 1701-es Act of Settlement óta a korona az uralkodó legidősebb fiú gyermekére száll, ilyen hiányában pedig a lánygyermekre.² Így több, mint háromszáz éven át a fiúgyerekek megelőzték az öröklési rendben lánytestvéreiket, akkor is, ha utóbbiak idősebbek voltak. Ezt a 2013-as Succession to the Crown Act úgy módosította, hogy az elsőszülött gyermek a trónörökös, nemtől függetlenül.³ II. Erzsébet 1936-ban vált az Egyesült Királyság trónörökösévé, amikor apja, VI. György trónra lépett a trónról lemondó bátyja, VIII. Edvárd helyett. Mivel VI. Györgynek csak lánygyerekei voltak, közülük az idősebb, Erzsébet lett a trón várományosa. Amikor 1952. február 6-án VI. György meghalt, II. Erzsébet lett a királynő, hiszen az örökös monarchia szabálya: „meghalt a király, éljen a király”. Koronázására majdnem másfél évvel később, 1953. június 2-án került sor. Ugyanígy, amikor hetven évvel saját trónra lépését

követően, 2022. szeptember 8-án meghalt II. Erzsébet, elsőszülött fia, III. Károly lett a király. Az ő koronázására valamivel gyorsabban, mintegy nyolc hónappal később, 2023. május 6-án került sor.

Az angol uralkodó szerepe az imént említett 1689-es Bill of Rights értelmében túlnyomórészt ceremonális, a parlamenttel szoros együttműködésben látja el államfői feladatait. A trón örököse trónra lépésétől kezdve, azaz az előző uralkodó halálának pillanatától gyakorolhatja valamennyi jog- és hatáskörét, azonban legitimációjának elengedhetetlen része a koronázási ceremónia, a fejen való megkoronázás, a szentelt olajjal való felkenés és a koronázási szentmise. VIII. Henrik 1534-ben szakított a pápával és a római katolikus egyházból kiválva megalapította az anglikán egyházat, melynek az angol uralkodó a feje.⁴ Az angol uralkodó tehát, aki a mai napig Isten kegyelméből uralkodik, egyben azon egyház feje, amelyik őt királlyá koronázza. Ezért is elengedhetetlen az uralkodó megkoronázása a koronázási szentmise keretében, hogy az uralkodó elfoglalhassa azt a helyét, mely Istentől eredően az övé. Az anglikán egyház intézményének vezetője, a canterburyi érsek koronázza az angol uralkodót. Az elmúlt években számtalanszor felmerült a kérdés, hogy II. Erzsébet miért nem követi más európai uralkodók példáját⁵ és mond le a trónról, utat engedve fiának, Károlynak. Azon túlmenően, hogy II. Erzsébet még 21 évesen megfogadta, hogy élete végéig szolgálja fogja az Egyesült Királyság lakosságát, a legplauzibilisebb magyarázat az volt, hogy mivel az angol uralkodó Isten kegyelméből uralkodik és egyházi szertartás során esküt tesz kötelessége teljesítésére,





ez alól nem kérhet és nem kaphat felmentést, így haláláig a trónon marad. Ennek megfelelően III. Károly több, mint 70 évig volt a trón várományosa.

1953. június 2-a egy keddi nap volt, 2023. május 6-a egy szombati.

Ezt leszámítva a nap eseményei, beleértve az esős időt is, rendkívül hasonlóak voltak.⁶ A westminsteri apátság ajtajai helyi idő szerint⁷ reggel 7 óra 30 perckor nyitottak a meghívott mintegy 2000 fő befogadására. 10 óra 45 percig valamennyi vendég megérkezett és elfoglalta helyét, beleértve a meghívott egyházi vezetőket, politikusok, uralkodókat, és a brit Commonwealth országainak vezetőit is. A tradicionálisan királyi menetnek nevezett (King's Procession) program pont, amellyel a koronázandó király és felesége a Buckingham palotától a westminsteri apátsághoz vonul, 10 óra 20 perckor indult. William, walesi herceg és családja 10 óra 45 perckor érkezett az apátsághoz, az uralkodópár nyolc perccel később. A szentmise 11 órakor kezdődött Justin Welby, canterburyi érsek vezetésével és bő egy órát tartott. Az első program pont a mise keretében az acclamatioval egyenértékű elismerés volt, amikor az érsek megkérdezi a

jelenlévőket, hogy elfogadják-e uralkodójuknak az ott megjelent Károly királyt. Erre a jelenlévők egybehangzó „God save the king!” felkiáltással, azaz „Isten óvja a királyt!” válaszolnak. Ezután Károly király esküt tett, hogy területeit igazságosan kormányozza és a kereszténységet megőrzi. Fontos kiemelni, hogy Károly esküszövege a nép szolgálatát hangsúlyozta, ami az angol uralkodók szerepét hűen tükrözi.⁸ Károlyt az ősi eljárásnak megfelelően szentelt olajjal kentek fel az érsek. Ez a ceremónia vallási szempontból legjelentősebb pillanata, mely azonban paraván mögött zajlott, hiszen a királyt a kezén, a fején és a mellkasán is megérinti az érsek, amihez koronázási öltözetét le kellett vetnie. Az olajat Jeruzsálemben készítették és a jeruzsálemi patriarcha szentelte fel idén márciusban.⁹ A felkenés már az 1301-ben készült koronázó székben történt. Ezt követően az uralkodó egy egyszerű fehér ingben és egy földig érő arany kaftánban öltözve átvette a drágakövekkel kirakott kardot, mellyel később felővezeték.¹⁰ Jobb kezére felhúzza a koronázási kesztyűt, melybe az uralkodói jogar került. Számos egyéb királyi koronázó ékszert érrelikviát hordtak a Lordok házában kijelölt tagjai a király

elé, amíg az érsek az ezekre vonatkozó intelmeket és áldásokat olvasta fel. Végül felkerült Károly király fejére az uralkodói korona, az Edvárd korona. Ezután az érsek megkoronázta Károly feleségét, Kamillát. Majd így, a koronával a fején, a jogarral a jobb, az országalmával a bal kezében, vállán paláستtal kivonult Károly a templomból. Felesége, Kamilla királynő pedig, szintén koronával a fején – az ő

koronája Mária királynő, V. György feleségének koronája volt – követte. A király és a királyné a koronázási menettel visszatért a Buckingham palotába. Ott katonai ünnepségekben volt részük, majd megebédeltek mielőtt a palota erkélyén megjelentek az ünnepelő tömegeket köszönteni. A koronát és a palástot magukon hagyták erre az alkalomra is, így ilyen módon köszönthette a nép az új uralkodópárt. A ceremónia szempontjából minden az eltervezett rendben zajlott, így a koronázás sikerrel járt és hivatalosan is megkezdődhet az új Károly-korszak az Egyesült Királyságban.

Hivatkozások:

- ¹ <https://www.legislation.gov.uk/aep/WillandMarSess2/1/2/introduction>
- ² <https://www.royal.uk/act-settlement-0#:~:text=According%20to%20the%201701%20Act,1714%20became%20King%20George%20I.>
- ³ <https://www.bbc.com/news/uk-22300293>
- ⁴ VIII. Henrik 1534-es törvényével (Act of Supremacy) alapította meg az anglikán egyházat, melynek feje az angol uralkodó. <https://www.parliament.uk/about/living-heritage/>

transformingsociety/private-lives/religion/collections/common-prayer/act-of-supremacy/#:~:text=In%201534%20Parliament%20passed%20the,severing%20ecclesiastical%20links%20with%20Rome illetve <https://www.learnreligions.com/anglican-episcopal-denomination-700140> (2023.05.12).

⁵ 2013. április 30-án a hollandiai Beatrix királynő lemondott a trónról fia, Willem-Alexander javára. <https://www.royal-house.nl/members-royal-house/princess-beatrix/abdication> Szintén 2013-ban, július 21-én a belga II. Albert király is lemondott a trónról fia, Philippe javára. <https://www.bbc.com/news/world-europe-23167525>

⁶ Mollie Panter-Downes: The Coronation of Queen Elisabeth II, The New Yorker, June 13, 1953.

⁷ Valamennyi itt megjelölt időpont helyi, azaz londoni idő szerinti, amely egy órával az európai idő előtt jár.

⁸ <https://time.com/6274001/king-charles-iii-coronation-schedule/>

⁹ <https://www.royal.uk/news-and-activity/2023-03-03/the-consecration-of-the-coronation-oil>

¹⁰ <https://www.royal.uk/coronation-regalia>

Képek elérhetősége:

1. oldal: Károly király koronázása, forrás <https://news.sky.com/story/the-kings-coronation-in-pictures-12874432> (2023. május 14.)
2. oldal: Király és királynő a hintóban: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Coronation_of_Charles_III_and_Camilla_-_Coronation_Procession_\(03\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Coronation_of_Charles_III_and_Camilla_-_Coronation_Procession_(03).jpg) (2023. május 14.)